ΜΙΑ ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ

Προδομένη νεολαία

ΟΙ ΝΕΟΙ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΑΙΡΟΥ ΜΑΣ

4.- Τό μέλλον ἀνήκει στήν ἐπιστημονική ἔρευνα

ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΜΑΝΩΛΑΚΟΥ

ΠΑΤΡΑ. Τοῦ ἀπεσταλμένου μας

ΟΙ ΣΠΟΥΔΕΣ γιά τούς φοιτητές τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν εἶναι ἐξαιρετικά δυσχερεῖς. Τά περιορισμένα μέσα, ἡ ἔλλειψη καθηγητῶν καί βοηθητικοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ, τό ὑπερφορτωμένο πρόγραμμα μαθημάτων, ἡ ἔλλειψη συνεχοῦς ὡραρίου, ἡ ἔλλειψη συγγραμμάτων σέ πολλές περιπτώσεις εἶναι μιά πλευρά αὐτοῦ τοῦ προβλήματος.

● ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ τοῦ Ἱδρύματος, τόν ὁποῖο ρώτησα πῶς ἀντιμετωπίζουν τίς ἐλλείψεις τοῦ Πανεπιστημίου, μοῦ ἔδωσε τήν ἀπάντηση:

— Ὅσα μᾶς δώσουν, τόσα θά κάνουμε. Τό πρόβλημα εἶναι χρήματα, ἄνθρωποι, μέσα. Τά ἄλλα εἴμαστε σέ θέση νά τά ἀντιμετωπίσουμε.

● ΑΛΛΟΣ καθηγητής μοῦ εἶπε:

— Κάνουμε ὅ,τι μποροῦμε. Πολλές φορές ἀντιμετωπίζουμε μεγάλα προβλήματα χρόνου γιά νά καλύψουμε τόσα ἔτη καί τμήματα. Ὑπάρχουν ἡμέρες τόσο ὑπερφορτωμένες πού κινδυνεύω νά εἶμαι σοφώτερος ἀπό τούς φοιτητές κατά μία ὥρα, γιατί δέν μένει χρόνος γιά ἐπιστημονική ἐργασία, ἀλλά οὔτε γιά προετοιμασία τοῦ μαθήματος.

● ΕΙΔΙΚΑ γιά τούς καθηγητές τῆς Φυσικομαθηματικῆς ὑπάρχει ἡ πρόσθετη ἐπιβάρυνση νά διδάσκουν στήν Πολυτεχνική, πού ἔχει τίς μεγαλύτερες ἐλλείψεις σέ διδακτικό προσωπικό.

Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ γιά ἀναφορές σέ φοιτητικά κείμενα εἶναι ἔντονος κάθε φορά πού ἀνακύπτουν ζητήματα, πάνω στά ὁποῖα ἔχει ἐκφρασθῆ συλλογικά ἡ ἄποψη τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου. Διαβάζω στίς ἀποφάσεις τοῦ Δ΄ Πανσπουδαστικοῦ Συνεδρίου:

«Ἀπό τήν ἄποψη τῆς οἰκονομίας, μποροῦμε νά θεωρήσουμε τήν ἐκπαίδευση σάν καταναλωτικό ἀγαθό, ἐφ' ὅσον ἱκανοποιεῖ ὡρισμένες ἀνάγκες τοῦ καταναλωτῆ καί ἔτσι συμμετέχει στήν ἄνύψωση τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου. Ἀλλά ἐπιδρᾶ καί στήν παραγωγή, γιατί παρέχει τή δυνατότητα νά βελτιωθῆ ἡ ἀπόδοση τῶν τεχνικῶν μεθόδων. Ἐκεῖνο πού χαρακτηρίζει τίς δυό αὐτές ἐπιδράσεις τῆς Παιδείας, εἶναι τό στοιχεῖο τοῦ μακροπρόθεσμου καί γιά τό λόγο αὐτό ἡ ἐκπαίδευση εἶναι ἕνα εἶδος μακροχρόνιας ἐπένδυσης ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητας. Γιατί ἡ ἔλλειψη θεμελιώδους ἐμψύχου υλικοῦ — τεχνικό καί διοικητικό προσωπικό σέ μεγάλο ἀριθμό καί μέ ὑψηλοῦ βαθμοῦ κατάρτιση — περιορίζει τήν ἱκανότητα τῆς κάθε χώρας νά ἀπορροφᾶ ἐπενδύσεις καί συνεπῶς τῆς ἀφαιρεῖ τή δυνατότητα νά ἀναπτυχθῆ.

Οἱ δαπάνες γιά τήν ἐκπαίδευση, εἶναι ἡ μονιμότερη, ἡ ἀσφαλέστερη καί ἡ ἀποδοτικότερη ἐπένδυση. Μέ ἐπιπτώσεις ὄχι μόνο οἰκονομικές ἀλλά καί εὐρύτερες. Ὁ μορφωμένος λαός, εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἐγγύηση ἀνόθευτης πολιτικῆς ζωῆς, ἡ μεγαλύτερη ἐγγύηση γιά μιά συνεχῆ, ὁλόπλευρη ἀνάπτυξη.

» Ἀποδεχόμαστε καί ὑποστηρίζουμε τήν ἄποψη, ὅτι ἡ ἐκπαίδευση πρέπει νά ἐξετάζεται σέ συνάρτηση μέ τή γενική πορεία, πού ἀκολουθεῖ ἡ οἰκονομική ἀνάπτυξη. Καί νά ἀντλῆ τό περιεχόμενο καί τόν προσανατολισμό της, ἀπό τίς ἐπιδιώξεις καί τίς κατευθύνσεις ἑνός ὀρθά σχεδιασμένου οἰκονομικοῦ καί πολιτιστικοῦ προσανατολισμοῦ. Γιατί, μεταξύ παιδείας καί οἰκονομίας ὑπάρχει μιά διαλεκτική ἀλληλεξάρτηση τόσο ἄμεση, ὥστε ἡ μιά ν' ἀποτελῆ αἴτημα καί προϋπόθεση τῆς ἄλλης».

● ΣΕ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀναφέρονται οἱ πηγές ἀπό τίς ὁποῖες θά μποροῦσαν νά ἐξασφαλισθοῦν τά ἀπαραίτητα κονδύλια καί τό κείμενο καταλήγει μέ τήν ἑξῆς διατύπωση: «Ἡ Παιδεία εἶναι ἡ βασικώτερη ἐπένδυση ἀπόλυτης προτεραιότητας».

ΤΟ ΩΡΑΡΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ τό θέμα εἶναι συνδεδεμένο μέ τίς προϋποθέσεις γιά τήν ἱκανοποίηση ὡρισμένων αἰτημάτων τους, ὅπως εἶναι τό συνεχές ὡράριο διδασκαλίας. Τά μεγάλα κενά στό ὡρολόγιο πρόγραμμα, πού τούς ὑποχρεώνουν νά σπαταλοῦν πολύτιμο χρόνο, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐλλείψεως διδακτικοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ, τῆς ἀνεπαρκείας ὀργάνων καί τῆς ἐλλείψεως αἰθουσῶν διδασκαλίας.

● ΣΤΗΝ Πάτρα, τό πρόγραμμα ἀπασχολεῖ τούς φοιτητάς καί ἀπό μιά ἄλλη πλευρά. Ἀντίθετα ἀπό ὅ,τι ἐπικρατεῖ σ' ἀντίστοιχα ἱδρύματα τοῦ ἐξωτερικοῦ, τό πρόγραμμα εἶναι ὑπερφορτωμένο, ἐνῶ παράλληλα ἡ προσπάθεια δέν κατατείνει πάντα στό νά ἐμπνεύση στούς φοιτητές μιά μέθοδο ἐπιστημονικῆς ἔρευνας.

● ΣΤΟ δεύτερο ἔτος τοῦ Φυσικοῦ Τμήματος οἱ φοιτητές ὀφείλουν νά παρακολουθοῦν 36—38 ὧρες τήν ἑβδομάδα μαθήματα, ἐργαστήρια καί φροντιστήρια, κατά τήν ἀκόλουθη ἀναλογία:

1) Ὑποχρεωτικά μαθήματα: Φυσική, 3 ὧρες παράδοση, 2 φροντιστήριο καί 4 ὧρες ἐργαστήριο. Διαφορικαί Ἐξισώσεις καί Μηχανική, 3 ὧρες παράδοση καί 2 φροντιστήριο. Ὀργανική Χημεία, 3 ὧρες παράδοση καί 2 ἐργαστήριο. Κλασική ἀνάλυση, 3 ὧρες παράδοση καί 4 φροντιστήριο. Ξένη γλῶσσα, 2 ὧρες παράδοση.

2) Κατ' ἐπιλογή, ἕνα ἀπό τά ἑξῆς μαθήματα: Λογισμός πιθανοτήτων - στατιστική, 3 ὧρες παράδοση καί 2 φροντιστήριο. Κρυσταλλογραφία, 2 ὧρες παράδοση καί 3 ἐργαστήριο. Εἰδικές συναρτήσεις καί Θεωρία Τελεστῶν, 2 ὧρες παράδοση καί 1 φροντιστήριο.

50 ΩΡΕΣ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

ΥΠΑΡΧΕΙ ἡ ἄποψη ὅτι οἱ ὧρες πρέπει νά αὐξηθοῦν σέ πενήντα.

Ὁ στρατηγός Τάγαρης, πρόεδρος τοῦ Πανεπιστημίου, γράφει στίς προτάσεις του γιά τή «βελτίωση τῆς ὀργανώσεως καί λειτουργίας τῶν ἀνωτάτων ἐκπαιδευτικῶν ἱδρυμάτων»:

«Ἡ ἑβδομάς ἐκπαιδεύσεως νά εἶναι πλήρης — 50 ὧραι διδασκαλίας καί ἐργαστήρια».

● ΣΤΗΝ Ἀμερική ἔχει ὑπολογισθῆ ὅτι σέ κάθε διδακτική ὥρα ἀντιστοιχοῦν 2 ὧρες ἰδιαίτερης μελέτης τοῦ φοιτητῆ. Γι' αὐτό παντοῦ καταβάλλεται προσπάθεια, μέ τήν ἀλλαγή τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, νά μειώνωνται οἱ ὧρες παρουσίας τῶν φοιτητῶν στό Πανεπιστήμιο, ὥστε νά κυμαίνωνται στό ὅριο τῶν 20—25 ὡρῶν ἑβδομαδιαίως.

● ΑΥΤΟ βέβαια σημαίνει ὅτι ἡ ἀντίληψη γιά τή συσσώρευση γνώσεων ἔχει ξεπερασθῆ. Ὁ φοιτητής δέν ἀντιμετωπίζεται σάν μιά «ἀποθήκη γνώσεων», ἀλλά σάν ἡ ἐνεργός προσωπικότητα, πού πρέπει νά ἐξοπλισθῆ μέ ἕνα σύστημα ἐπιστημονικῶν ἐννοιῶν καί μέ μιά μέθοδο ἐπιστημονικῆς ἐργασίας στόν κλάδο του.

Ἀκολουθεῖ ἡ εἰδίκευση καί τά κέντρα ἐρευνῶν γιά ὅσους θά ἀφιερωθοῦν στήν ἐπιστήμη.

● ΑΠΟ τίς συζητήσεις μέ φοιτητές πού εἶχα στήν Πάτρα, διαπίστωσα ὅτι τό αἴτημα γιά οὐσιαστική γνώση εἶναι διάχυτο. Φοιτητές «κακοί» ἦταν παιδιά ἔξυπνα, ζωντανά, πού σ' ἐντυπωσίαζαν ἀπό τήν πρώτη κουβέντα.

— Γιατί δέν τά πᾶς καλά μέ τά μαθήματα, ρώτησα τόν συνομιλητή μου, φοιτητή τοῦ Χημικοῦ Τμήματος.

— Εἶμαι δευτεροετής μέ τά χίλια ζόρια. Κάθε μέρα πού ξεκινάω γιά τό πανεπιστήμιο λέω πώς κάτι καλύτερο θά συμβῆ, κάτι πού νά μοῦ ξυπνήση τό ἐνδιαφέρον. Ὅμως, αὐτό δέν συμβαίνει. Πολλές φορές ἀναρωτήθηκα ἄν φταίη τό μυαλό μου. Κάποτε ὅμως, στήν Ἀθήνα, κουβεντιάζοντας μέ ἕνα μηχανικό πού ἐνδιαφέρεται γιά τά Μαθηματικά ἔνοιωσα πώς ἡ σκέψη μου προχωρεῖ καλά. Κουτσά-στραβά θά τελειώσω. Μά δέν μπορεῖς νά φαντασθῆς τί ἄγχος εἶναι νά κάνης πράγματα πού περνᾶνε πάνω ἀπό τό κεφάλι σου. Καί σάν καί ἐμένα εἶναι καί ἄλλοι πολλοί. Τουλάχιστον στήν Πάτρα, πού ξέρω. Ἴσως νάχουμε κάνει κακή ἐκλογή. Τώρα μπήκαμε καί θά βγοῦμε. Ἴσως ὅμως νά φταίη ὁ τρόπος πού μᾶς δίνουνε τά μαθήματα, ὁ τρόπος πού μᾶς ἐξετάζουνε. Πάντως ἐγώ αἰσθάνομαι ὅτι δέν ἄρχισα καλά.

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΞΕΝΟΙ

Ο ΦΟΙΤΗΤΗΣ μέ τόν ὁποῖο συζητῶ εἶναι μέλος τοῦ Δ.Σ. τοῦ φοιτητικοῦ συλλόγου. Ζήτησα τή γνώμη του γιά τίς σπουδές στό πανεπιστήμιο.

— Θά ἀναφερθῶ σέ ἕνα συγκεκριμένο θέμα, μοῦ εἶπε. Κάνε μιά σύγκριση ἀνάμεσα στή Γενική Φυσική πού διδασκόμαστε στήν Πάτρα καί στό Berkeley physics course, ἔργο συλλογικό, πού διδάσκεται στά πέντε πρῶτα ἑξάμηνα στό Πανεπιστήμιο τοῦ Μπέρκλεϋ.

«Ὁ κύκλος τῶν μελετητῶν, σημειώνεται στόν πρόλογο τοῦ πρώτου, περιλαμβάνει κατά κύριον λόγον τούς φοιτητάς τῶν ἀνωτέρων σχολῶν, οἱ ὁποῖοι παρακολουθοῦν μαθήματα πειραματικῆς Φυσικῆς». Ἀλλά αὐτό εἶναι σήμερα ὁπωσδήποτε ἔξω, ἀπό τά σύγχρονα δεδομένα καί τίς ἀνάγκες γιά τή σπουδή τῆς Φυσικῆς. Πρόκειται γιά ἐπέκταση καί λεπτομερέστερη περιγραφή τῶν φαινομένων, πέρα ἀπό τή γυμνασιακή Πειραματική Φυσική. Ἀγνοοῦνται φαινόμενα, ὅπως οἱ σχέσεις Maxwell ἤ ἡ εἰδική θεωρία τῆς σχετικότητος (ὑπάρχει σέ παράρτημα τοῦ 1966). Ἐξ ἄλλου, τουλάχιστον γιά τούς φοιτητές τῆς Φυσικῆς, ξαναμαθαίνουμε στά ἑπόμενα ἔτη τά ἴδια πράγματα εἴτε ὑπό τήν κλασική, εἴτε ὑπό τήν μοντέρνα μορφή, π.χ. Ἠλεκτρισμό καί Κυματική στό Γ΄ ἔτος, Ἀτομική καί Πυρηνική Φυσική στό Δ΄ ἔτος. Ἀντίθετα στή σειρά τοῦ Μπέρκλεϋ τά φυσικά φαινόμενα ἐξετάζονται σέ βάθος καί ὄχι σέ πλάτος. Ὅπως σημειώνεται στόν πρόλογο τοῦ βιβλίου, βασικό θέμα γιά μᾶς ὑπῆρξε νά εἰσαγάγωμε τόν φοιτητή μέ σαφήνεια σέ ἕνα βασικό κύκλο μαθημάτων πάνω στίς ἰδέες τῆς εἰδικῆς σχετικότητος, τῆς κβαντικῆς Φυσικῆς καί τῆς στατιστικῆς Φυσικῆς... (καί νά) προσπαθήσουμε νά παρουσιάσουμε τίς ἀρχές τῆς Φυσικῆς ἀπό νέες καί ἑνιαῖες ἀπόψεις. Κεφάλαια αὐτῶν τῶν μαθημάτων μποροῦν ἔτσι νά φανοῦν σχεδόν σάν νέα τόσο στόν διδάσκοντα, ὅσο καί στούς φοιτητές». Ἡ διαφορά ἀνάμεσα σ' αὐτά τά βιβλία εἶναι προφανής, κατέληξε. Ἡ μία εἶναι τοῦ 1900 ἡ ἄλλη γιά σήμερα.

ΚΙ' ΑΛΛΗ ἀναφορά στίς ἀποφάσεις τοῦ Δ΄ Πανσπουδαστικοῦ Συνεδρίου, σχετικά μέ τό περιεχόμενο τῶν σπουδῶν:

«Ἡ προσπάθεια γιά τήν ἀναδιάρθρωση τῆς ἀνώτερης ἐκπαίδευσης πρέπει νά ἀναπτύσσεται σέ δύο ἐπίπεδα ταυτοχρόνως. Στό ἐπίπεδο τῶν διαρθρωτικῶν ἀλλαγῶν καί στό ἐπίπεδο τῶν συνεχῶν βελτιώσεων τῶν σημερινῶν δεδομένων. Ἀπό τή σκοπιά αὐτή θεωρῶντας τό πρόβλημα, νομίζουμε ὅτι ὅσον ἀφορᾶ τίς βελτιωτικές μεταβολές εἶναι ἀπαραίτητο:

» Νά ἐκσυγχρονιστεῖ καί ἀναμορφωθεῖ τό πρόγραμμα ὕλης τῶν ἀνωτέρων Ἱδρυμάτων, ὥστε νά παρέχεται μόρφωση εἰς βάθος. Νά εἰσαχθοῦν μαθήματα ξένων γλωσσῶν, πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τῆς θεωρίας καί ὁπωσδήποτε τό μάθημα τῆς μεθοδολογίας τῆς ἔρευνας. Νά καθιερωθεῖ τό σύστημα πού παρέχει τήν εὐχέρεια νά ἀποκτηθεῖ εἰδικότητα μέ τήν διάκριση τῶν μαθημάτων στά δύο τελευταῖα χρόνια σπουδῆς σέ πρωτεύοντα, δευτερεύοντα, ὑποχρεωτικά καί προαιρετικά καί μέ τή συνεχῆ διοργάνωση εἰδικῶν σεμιναρίων.

» Νά πληρωθοῦν οἱ κενές ἕδρες, νά καταργηθοῦν οἱ περιττές, νά προστεθοῦν νέες ἀνάλογα μέ τίς ἀπαιτήσεις τῆς τεχνικῆς καί τῆς ἐπιστήμης καί σύμφωνα μέ τίς δυνατότητες καί τίς ἀνάγκες τοῦ τόπου. Νά αὐξηθεῖ ὁ ἀριθμός τοῦ διδακτικοῦ — κυρίου καί βοηθητικοῦ — προσωπικοῦ, ὥστε ἡ ἀναλογία σπουδαστῶν πρός διδάσκοντες νά προσεγγίζει τά ἐπίπεδα τῶν ἀνεπτυγμένων χωρῶν.

Νά δημιουργηθοῦν «Ἰνστιτοῦτα Ἐρευνῶν» γιά μεταπτυχιακές σπουδές, προσαρτημένα στά ἀνώτερα ἱδρύματα.

» Τό σύστημα διδασκαλίας νά τροποποιηθεῖ. Νά μειωθοῦν οἱ ὧρες τῆς ἀπό καθέδρας διδασκαλίας καί νά αὐξηθοῦν ἀντιστοίχως οἱ ὧρες τῶν ἀσκήσεων, ἐργαστηρίων, συλλογικῆς ἐπεξεργασίας θεμάτων κλπ. Νά καλλιεργηθεῖ ἡ ἐπιστημονική ἅμιλλα μεταξύ τῶν σπουδαστῶν, νά πυκνώσουν καί νά συμπεριλάβουν φοιτητές ἀπό ὅλες τίς Σχολές οἱ ἐκπαιδευτικές ἀποστολές στό ἐξωτερικό. Νά κατοχυρωθεῖ ἡ ἐλευθερία στήν ἐπιστημονική ἔρευνα καί τή διακίνηση τῶν ἰδεῶν, νά ἐπιδιώκεται ὁ ἐλεύθερος διάλογος. Νά καθιερωθεῖ ὁ ζωντανός γλωσσικός τύπος τῆς δημοτικῆς γλώσσας καί νά διαμορφωθεῖ ἑνιαία ἐπιστημονική ὁρολογία. Τά συγγράμματα νά ἀντικατασταθοῦν μέ εὐσύνοπτα καί συστηματικά διατυπωμένα ἐγχειρίδια κατά τό πρότυπο τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης γραμμένα ἀπό τούς ἴδιους τούς καθηγητές καί γιά τό κάθε μάθημα».

ΦΟΙΤΗΤΕΣ - ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ

ΜΕΣΑ σ' αὐτό τό κλίμα διαμορφώνονται οἱ σχέσεις μεταξύ φοιτητῶν καί καθηγητῶν. Στήν Πάτρα, ἀπό ὅ,τι εἶδα κι' ἄκουσα, ἡ ἀπόσταση ἀνάμεσα στούς καθηγητές καί τούς φοιτητές δέν παρουσιάζει τήν ἔκταση πού ἔχει σέ ἄλλα ἱδρύματα. Ἐδῶ οἱ φοιτητές εἶναι λίγοι καί οἱ δυνατότητες ἐπικοινωνίας ἐξακολουθοῦν νά ὑπάρχουν. Ὁ καθηγητής κάνει τό μάθημά του σέ μικρό σχετικά ἀριθμό σπουδαστῶν.

● ΩΣΤΟΣΟ τό σύστημα ἐκπαιδεύσεως δέν ἐπιτρέπει τή δημιουργία οὐσιαστικῶν σχέσεων ἐπιστημονικῆς συνεργασίας μεταξύ καθηγητῶν καί φοιτητῶν. Κυριαρχεῖ ἡ σχέση δασκάλου πρός μαθητές.

— Τό μάθημα, μοῦ εἶπε ἕνας φοιτητής, εἶναι ἕνα ἐμπόδιο πού πρέπει νά ξεπερασθῆ. Δέν ἔχει γίνει ἕνα ἀντικείμενο, τό ὁποῖο ὁ φοιτητής νά ἐπιδιώκη νά γνωρίση καί νά κατακτήση. Οἱ ἐξαιρέσεις, γιά τίς ὁποῖες σᾶς μίλησαν στό Πανεπιστήμιο, ἐπιβεβαιώνουν, νομίζω, αὐτή τήν κατάσταση, ἀλλά δέν μποροῦν νά μπαίνουν σάν κριτήριο. Κριτήριο εἶναι ὁ μεγάλος ἀριθμός τῶν σπουδαστῶν πού σκέπτεται τόν ἐπαγγελματισμό, πού κυττάζει πῶς θά περάση τό μάθημα, πού τρέπεται σέ ἄλλες ἀπασχολήσεις γιά νά ξοδέψη τή ζωτικότητά του. Αὐτός ὁ ἀριθμός κρίνει τήν ἀξία ἑνός ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος. Δέν πρόκειται βέβαια ἀπό ἐδῶ νά βγοῦμε ὅλοι ἐρευνητές. Τό Πανεπιστήμιο θά δώση καί καθηγητές στή Μέση Ἐκπαίδευση καί ἐπιστημονικό προσωπικό στίς ἐπιχειρήσεις. Ὅσοι ὅμως θά ἀποφοιτήσουμε, ὁ μεγάλος ἀριθμός τῶν σπουδαστῶν, θά μπορῆ νά στέκεται ὑπεύθυνα, σάν ἐπιστήμονας μπροστά στά προβλήματα πού θά ἀντιμετωπίση στόν κλάδο του; Ἤ θά εἶναι ἕνα νευρωτικό καί ἀπαθές ἄτομο, ἀφιερωμένο στόν ἐπαγγελματισμό του, μέ λίγες ξερές καί ἀσύνδετες γνώσεις; Ἐγώ εἶμαι μαθηματικός, θά πάω νά διδάξω στό Γυμνάσιο γιατί μέ θέλγει αὐτό τό λειτούργημα. Ἡ παιδαγωγική ὅμως μοῦ εἶναι ἄγνωστη, τά μαθηματικά πού ἔμαθα εἶναι ἕνα συνονθύλευμα κλασικῶν καί μοντέρνων μαθηματικῶν, παρά τό γεγονός ὅτι ἕνας καθηγητής μου εἰσήγαγε γιά πρώτη φορά μέ τά συγγράμματά του τά νεώτερα μαθηματικά στήν ἀνωτάτη ἐκπαίδευση στή χώρα μας. Ἄν θέλω νά πάω στό Γυμνάσιο νά διδάξω, εἶναι κι' αὐτός ἕνας λόγος. Ἀπό ἐκεῖ ἀρχίζει κανένας νά σκέφτεται.

● ΑΥΤΟΣ ὁ φοιτητής εἶχε μιά ἀγωνία πού δέν τήν συναντᾶς συχνά, ἤ πού δέν τήν βλέπεις γιατί εἶναι ἀπωθημένη, ἴσως, κάτω ἀπό ἕνα στρῶμα καθημερινῶν ἐνδιαφερόντων ἤ πιεστικῶν ἀναγκῶν.

● ΑΠΟ ἄλλη σκοπιά ἀντιμετώπιζε τό ἴδιο πρόβλημα ἕνας ἄλλος φοιτητής, μέ τόν ὁποῖο συζήτησα.

ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

— Τό πρόβλημα τῶν σπουδῶν μας, μοῦ εἶπε, δέν εἶναι μόνο θέμα συστήματος, δηλαδή ὀργανώσεως καί περιεχομένου. Εἶναι πρωταρχικά θέμα προσανατολισμοῦ. Τί ζητᾶνε ἀπό μένα σάν αὐριανό ἐπιστήμονα καί τί θέλω νά προσφέρω ἐγώ; Ποῦ τελικά θά ἐνταχθῶ; Σπουδάζω βιολόγος.

Μέχρι προχθές, ἀκόμη, μόλις θά ἀποφοιτοῦσα δέν θά εἶχα ἐπάγγελμα. Τώρα μοῦ δίνεται ἡ δυνατότητα νά πάω καθηγητής σέ Γυμνάσιο. Δέν εἶναι ὅμως αὐτή ἡ δουλειά μου, οὔτε ἡ φιλοδοξία μου. Ὁ κλάδος πού ἀκολούθησα εἶναι μοντέρνος, ἀπαιτεῖ τήν ὕπαρξη Ἐρευνητικῶν Ἰνστιτούτων, τά ὁποῖα θά ἐπανδρώσουμε.

Ἀλλά, Ἰνστιτοῦτα δέν ὑπάρχουν.

Πιστεύω πώς θά ὑπάρξουν, ἔστω καί μέ καθυστέρηση, γιατί οἱ ἴδιες οἱ ἀνάγκες τό ἀπαιτοῦν. Ἀνάπτυξη χωρίς ἔρευνα δέν εἶναι δυνατό νά ὑπάρξη. Τί ἔρευνα ὅμως καί πρός τά ποῦ θά κατευθύνεται; Τί ἔλεγχο θά μπορῶ νά ἀσκῶ σάν πολίτης πάνω στήν χρησιμοποίηση τῶν πορισμάτων πού θά προκύπτουν ἀπό τήν ἔρευνα; Ὅσο μακρινή κι' ἄν φαίνεται σέ μερικούς αὐτή ἡ προοπτική γιά μένα εἶναι ἤδη μπροστά μου σάν ἕνα τεράστιο ἠθικοπολιτικό πρόβλημα.

● ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ μπῆκε ἕνας τελειόφοιτος τῆς Πολυτεχνικῆς.

ΠΟΛΥΕΞΟΔΕΣ ΟΙ ΕΡΕΥΝΕΣ

— Νομίζω, εἶπε, ὅτι ἡ σκοπιά ἀπό τήν ὁποία ἀντιμετωπίζει τό θέμα ὁ συνάδελφος εἶναι κάπως προσωπική. Σέ λίγο, αὐτό τό πρόβλημα θά τό ἀντιμετωπίση τό ἴδιο τό Πανεπιστήμιο. Ἴσως τότε ὁ συνάδελφος νά ἀνήκη στό διδακτικό του προσωπικό. Οἱ ἔρευνες εἶναι πολυέξοδες. Οἱ βιομηχανίες στήν Ἑλλάδα δέν ἔχουν τή δυνατότητα νά στηρίξουν δικά τους ἐπιτελεῖα ἐρευνητῶν. Θά ἀπευθύνωνται στό Πανεπιστήμιο.

Θά δημιουργηθῆ ἔτσι μιά σχέση ἄγνωστη σχεδόν μέχρι τώρα. Λέω σχεδόν, γιατί ξέρω μεγάλες φαρμακοβιομηχανίες πού χρηματοδοτοῦν ἔρευνες στήν Ἰατρική Σχολή Ἀθηνῶν. Τί θά γίνη τό Πανεπιστήμιο; Δέν ἀμφισβητῶ ὅτι μέσα ἀπ' αὐτό τό σύμπλεγμα θά προκύψουν καί ὀφέλη. Ποιός θά εἶναι, ὅμως, ὁ κοινωνικός ἔλεγχος τοῦ Πανεπιστημίου, τῶν καθηγητῶν καί τῶν φοιτητῶν του, τῶν ἐρευνητῶν; Περιορίζομαι σ' αὐτή τήν πλευρά καί δέν τό ἐπεκτείνω πρός τήν κατεύθυνση τοῦ κράτους καί τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, τοῦ σχεδιασμοῦ γενικώτερα καί τῶν κοινωνικῶν σχέσεων πού διαμορφώνονται κάτω ἀπό μιά κρούστα στήν κορυφή τῆς κοινωνίας. Νομίζω, ὅμως, ὅτι δέν μποροῦμε νά ἀντιμετωπίζουμε σωστά τά προβλήματα ὅταν δέν ὁραματιζόμαστε τό μέλλον.

● ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ κανείς νά γράψη πολλά γιά τούς φοιτητές πού σπουδάζουν στό Πανεπιστήμιο Πατρῶν. Ἡ ἔρευνα αὐτή στάθηκε σέ μιά σκιαγράφηση προβλημάτων.

ΑΡΙΣΤ. ΜΑΝΩΛΑΚΟΣ

Πάτρα, μιά μεγάλη πολιτεία πού δέν μπόρεσε ἀκόμα νά «ἀφομοιώση» οὐσιαστικά τό πανεπιστήμιό της. Ὁ χρόνος, ἐν τούτοις, θά δημιουργήση τίς γόνιμες σχέσεις πού ὅλοι περιμένουν

Παρατηρήσεις καί προοπτικές ἀπό ἕνα ἐπίσημο ἀπολογισμό

ΑΠΟ τόν ἀπολογισμό τοῦ προέδρου τοῦ Πανεπιστημίου Πατρῶν στρατηγοῦ κ. Ἀχιλλέα Τάγαρη, δημοσιεύουμε ἀποσπάσματα σχετικά μέ τήν ἀντιμετώπιση ζητημάτων τῶν φοιτητῶν καί τοῦ Πανεπιστημίου, στό διάστημα ἀπό Σεπτεμβρίου 1971 μέχρι Σεπτεμβρίου 1972:

● ΑΠΑΝΤΑ τά δίκαια φοιτητικά αἰτήματα ἔχουν ἐπιλυθῆ ὑπό τῆς Διοικήσεως τοῦ Πανεπιστημίου καί τῶν Σχολῶν, ἐπίσης καί ἐκεῖνα, τά ὁποῖα εἶναι ἁρμοδιότητος ἀνωτέρων κλιμακίων. Τινά εὑρίσκονται εἰς τήν ὁδόν τῆς ἐπιλύσεώς των. Φοιτητικά αἰτήματα, τείνοντα νά μεταβάλουν τό Πανεπιστήμιόν μας εἰς τοιοῦτον εὐκαιρίας, δέν εἰσακούονται.

● ΕΠΕΤΕΥΧΘΗ ἀξιόλογος αὔξησις τῶν ὑποτροφιῶν. Συνεκροτήθη συνεργεῖον διανομῆς «κουπονίων» εἰς ἀπόρους φοιτητάς. Συνεκροτήθη Ὑγειονομική Ὑπηρεσία τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐγένετο πλήρης καί καινούργης ἐξοπλισμός τοῦ Ἑστιατορίου φοιτητῶν τῆς Φοιτητικῆς Λέσχης. Δι' αὐτοῦ εἶναι δυνατή ἡ ἐξυπηρέτησις, συγχρόνως, 300 φοιτητῶν. Δυνατότης ἐξυπηρετήσεως κατά γεῦμα ἤ δεῖπνον ἄνω τῶν 2.000 φοιτητῶν.

● ΤΟ ΙΔΡΥΘΕΝ ὑπό τοῦ Πανεπιστημίου Ταμεῖον Ὑποτροφιῶν Ἀπόρων Φοιτητῶν ἐμπλουτίζεται ἐπαρκῶς. Καί κατά τό ἀρξάμενον ἀκαδημαϊκόν ἔτος θά ἐξακολουθήση ὁ πρόεδρος τοῦ Πανεπιστημίου νά προσφέρη εἰς αὐτό τρεῖς ὑποτροφίες ἐκ τῶν ἀποδοχῶν του. Ἐγένοντο ἐνέργειαι διά θέσπισιν μειωμένου φοιτητικοῦ εἰσιτηρίου, διά τούς κινηματογράφους τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν. Ἐθεσπίσθησαν Ἀριστεῖα Προσωπικότητος καί Ἀριστεῖα Ἀθλήσεως μετά μεταλλίων. Τά πρῶτα τοιαῦτα θά δοθοῦν εἰς τούς διακριθέντας ἀφετεινούς πτυχιούχους τῶν δύο Σχολῶν.

● ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ἐνισχύθη διά νέου προσωπικοῦ. Οὕτω, ἐξελέγησαν 12 νέοι καθηγηταί, ἤτοι 2 τακτικοί, 1 ἔκτακτος καί 9 ἐπικουρικοί (οἱ τελευταῖοι εἰς χρόνον μόνον δύο ἡμερῶν). Ἀνέλαβον ὑπηρεσίαν 1 τακτικός καθηγητής καί 2 ἐπικουρικοί. Ἐξελέγη 1 ὑφηγητής. Ἐγένοντο 4 νέοι διδάκτορες. Ἱδρύθησαν δύο νέα Τμήματα τῆς Πολυτεχνικῆς Σχολῆς. Ἔχουν πληρωθῆ ἅπασαι αἱ ἕδραι τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς. Ηὐξήθησαν αἱ αἴθουσαι διδασκαλίας.

● ΕΧΟΡΗΓΗΘΗ, ἐπί πλέον, πίστωσις 10 ἑκατ. δρχ. δι' ἐργαστηριακόν ἐξοπλισμόν. Ἐχορηγήθη, ἐπί πλέον, κονδύλιον 10 ἑκατ. δραχμῶν, διά τό κτιριολογικόν πρόγραμμα τοῦ 1972. Ὑλοποιοῦνται μεθοδικῶς ἅπαντες οἱ ὅροι, διά τήν ἐκσυγχρονισμένην ἀκαδημαϊκήν ἐξέλιξιν τοῦ Πανεπιστημίου μας, οἱ τεθέντες ὑπό τῆς Διεθνοῦς Τραπέζης, μέ σκοπόν τήν ὑπ' αὐτῆς δανειοδότησιν τούτου, πρός ἵδρυσιν τῆς νέας Πανεπιστημιουπόλεως. Τό ἐκ 2.200 στρεμμάτων οἰκόπεδον διά τήν νέαν Πανεπιστημιούπολιν αὐξάνεται εἰς 3.000 στρέμματα διά συμπληρωματικῆς ἀπαλλοτριώσεως.

● ΕΞΗΣΦΑΛΙΣΘΗ συνεχής καί ἀποδοτική συνεργασία μέ τόν «Δημόκριτον». Καταβάλλεται προσπάθεια διά προσέλευσιν διαπρεπῶν ἐπιστημόνων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καί τοῦ ἐσωτερικοῦ πρός κατάληψιν θέσεων καθηγητῶν ἐν τῷ Ἱδρύματι. Ἐγένοντο κατά τούς τελευταίους μῆνες, προτάσεις διά συμβολήν εἰς τήν ἀνάπτυξιν τοῦ Πανεπιστημίου, διά συνεργασίας μετ' αὐτοῦ κλπ. ὑπό τῶν κάτωθι ὀργανισμῶν: ὑπό τοῦ Βρεταννικοῦ Συμβουλίου, ὑπό τοῦ «GREEK» CULTURAL CORPORATION ΗΠΑ, ὑπό τῆς UNESCO, ὑπό τοῦ «THE ARCHITECTS COLLABORATIVE INC/USA», ὑπό τοῦ «DEMOCRITOS SOCIETY»/USA, ὑπό τοῦ UNIVERSITY OF GLASGOW. Πέραν τῶν ἀνωτέρω, ἐξακολουθεῖ ἡ συνεργασία μέ τόν Ο.Ο.Σ.Α.